

ÉLELTÜNK

XXXV. évf. 4. szám (35. Jg. Nr. 4)

Az európai magyar katolikusok lapja

2003. április

SOMORJAI ÁDÁM OSB, Róma

MI AZ IGAZI HÚSVÉT?

Az európai magyarság bizonyára sokat küzdött anyanyelvéért, önbecsüléséért, és számos fölfedezést tehetett egyes szavaink jelentésével kapcsolatban. Így voltam én Húsvét szavunkkal. Lengyel barátaim azzal érveltek: milyen materialisták a magyarok, nem találtak szebb szót Húsvét ünnepére, mint ezt: ismét ehetünk húst. Bezzeg, a lengyelek - és a szlávok egy csoportja - a Nagy Éjszakáról nevezte el kereszténységünk legnagyobb és legjelesebb ünnepét (Wielkanoc, szlovákul: Vel'ká Noc). Mágis énekeljük a nagyszombati szertartásban az Exsultet szavait: Aldott ez az éj. Igen, áldott, ez az éj, mert ezen éj folyamán támadt fel Urunk, aki meghalt ugyan nagypénteken, de föltámadott harmadnapon. A szláv népek e csoportja az éjjeli liturgia hangulatát őrizték meg, amely rimel a másik nagy éjszakára, karácsony éjszakájára. Hitünk két nagy életadó eseménye az

éjszaka folyamán történt: mind Jézus születése, mind Krisztus feltámadása halottaiból.

A latin nyelvben más szóval találkozunk: Pascha. A latin ezt a szót a görög-ből vette át, a görög pedig az arámból, héberből. A pászka szót mi is ismerjük magyar nyelvünkben, de más jelentést adtunk neki: kovásztalan kenyér. A Pászka eredetileg az átmenet, a zsidóság húsvétja, az Egyiptomból való kivonulás, a Vörös-tengeren való csodás átkelés, az Exodus ünnepe. Mi is a bűn rabságából az élet csodálatos világosságára, az Igéret Földjére érkezünk meg Húsvét reggelén, hogy rácsodálkozzunk: hol is a halálnak mérge, hol is a halálnak fullánkja? Megmarad ugyan a halál, de ezt követi a feltámadás. A Pasqua szó az újlatin nyelvekben meg is maradt (francia: Pâques, olasz: Pasqua, spanyol: Pascua, stb.), őrizve ezt az ősi, sőt legősibb réteget a Húsvét jelentésének és eredetének. A kovásztalan kenyér az eucharisziára utal, amely ismét Urunk halálának és feltámadásának megünneplése, így pászka szavunk őrzi az eredeti jelentésnek ezt a réteget.

A germán népek a tavasz istenéről, ünnepéről nevezték el Húsvétot: németül Ostern, angolul Easter. Mondhatnánk, pogány eredetű ez az ünnep, annyira pogány, hogy még a nevében is máig őrzi ezt. Igaz ez a megfontolás, de tegyük hozzá: azért nem kellett megváltoztatni a szót magát, mert nem volt kereszténytelen a tartalma, meg lehetett keresztelni azt. Így tettek a missziósok mindenütt, ahol tartották: az ősi hiedelmeket keresztény tartalommal töltötték meg és nem vetették el, amit feltétlenül nem kellett. Így érvelhettek: Krisztus a Ti tavasztok, ő hozza meg a jobb időt, lelketeknek pedig bűneitek bocsánatát, a kegyelmi élet tavaszát.

A tavasz a természet kőrforgásába illeszt be: a négy évszak egymást követve a leépülés, majd az újakezdés ciklusában helyez el minket. Így van ez emberi élettel, így éljük meg ezt a naptári év ritmusában. Amikor Krisztus keresztthalálát és feltámadását ünnepeljük, erre a hétköznapi tapasztalatra támaszkodunk. Ugyanakkor fölfedezzük annak mélyebb tartalmát. Ahogy az Atya nem akarta, hogy Fia a halálba temetkezzék, hanem új életre támasztotta, úgy nem akarja a mi halálunkat sem. A természet, az élet alaptörvényét tiszteletben tartja, de alkotó módon meghaladja, a halál után az ő különös akaratából kapjuk ajándékba a feltámadást és így módon az örök életet. Nem a halhatatlanságot, amire vágyott az antik görög és római kultúra, és vágyik a mai ember a technológiai csodákba vetett hitével, hanem ezt a sorrendiséget: földi élet, halál, majd feltámadás, Örök Élet.

Ne feledjük tehát, hogy a Feltámadáshoz a szenvedésen és a halálán át vezet az út. Nem jár jól az, aki ezt az utat nem akarja végigjárni. Nem vezet el a célhoz a kényelem, a széles út választása. A széles útton sokan járnak ugyan, de nem jutnak el a magasba, megrekednek a völgyben. A keskeny, szoros ösvény az, ami fölvezet a meredeken és eljuttat minket a hit és élettapasztalat magaslátára és teljességére.

Ha el akarjuk mélyíteni anyanyelvünk húsvét szavának jelentését, akkor abba kell belegondolnunk, mi is ennek a konkrét üzenete. Annnyira nagy ünnep volt ez a Húsvét eleink számára, hogy

M.S. mester - csak így ismeri a művészet-történelem, Kolozsvári Tamás mellett régi festészetünk legnagyobb alakja. Feltámadás című fenti képe 1506-ból való. Esztergomi Keresztény Múzeum.

meg kellett várniuk annak elérkezését: végre ehetnek húst. Nos, ez akkor azt is jelentheti, hogy az előtte lévő időszakban sokáig - egész Nagyböjttben, negyven napon át - megtartották a böjtöt, valóban nem fogyasztottak húst, pedig az a hidegebb éghajlat alatt, mint nálunk is, elengedhetetlen táplálék volt. Szép hagyomány ez, méltó elődeinkhez. Nekünk, méltatlan utódaiknak pedig lelkiismeretvizsgálatra ad alkalmat: Vajon mi hogyan tartjuk meg ezt az ősi aszketikus gyakorlatot? Mennyire vagyunk hűek eleink hitéhez és fegyelméhez? Várakozó lélekkel veszünk-e részt a felkészülésben? Hogyan használjuk fel az örök életre való felkészülés idejét, a földi életet? Megannyi kérdés, amely saját, személyes válaszukra vár.

Egy kis európai körutat tettünk a Húsvét szó jelentésével, teológiájával kapcsolatban. Azt látjuk, hogy az egyes nyelvcsaládok saját köreibben más-más szempontokat őriztek meg nyelvükben, s ez fényt vet hétköznapijaira is. E szempontok sajátos kiegészítik egymást és beszédesen őrzik Húsvét teológiáját, amelyet a Szent Háromnap liturgiájában minden évben újraélmélkedünk és újra ünnepelünk.

Ez az európai kitekintés arra is felhívja a figyelmet, hogy egy-egy kultúra önmagában csak egy-egy szeletét tudja adni a teljességnek. A teljesség, az egész, az egyes nyelvi kultúrák mögött sejlük fel, azt fogalmilag nem is lehet megragadni, saját anyanyelvünk, saját kultúránk mozaikszzerűen tükrözi vissza, kiválasztva annak egy-egy elemét. Az ősi teológiai tartalom előbb a zsidó nép nagy közös élményében sejlük föl: az egyiptomi fogságból való kiszabadulás, a csodás kalandon át a szabadság, az Igéret Földjére vezető út évenkénti újra megünneplé-

EURÓPA KERESZTÉNY GYÖKEREI

A Iustitia et Pax Pápai Tanács és az Apostolok Királynője Pápai Egyetem közös szervezésében a fenti címmel rendeztek nemzetközi összejövetelt a Vatikánban. A fórumon Renato Martino érsek, a Pápai Tanács elnöke beszédében hangsúlyozta: az alkotmányjellel, jelenleg készülő dokumentumban mindenképpen meg kell említeni azt a tényt, hogy az Európai Unió (EU) tiszteletben tartja és nem emel kifogást azok ellen a státúumok ellen, amelyek az egyes tagállamokban a nemzeti jog erejében az egyházak és vallási közösségek életét szabályozzák, tiszteletben tarva az alapvető emberi jogokat.

A főpásztor leszögezte: az egyház felelősnek érzi magát Európa jövőjének kialakításában, és meggyőződése, hogy jelentősen hozzá tud járulni az intézmények új formáinak kidolgozásához. Martino érsek, összkhangban azzal a beszéddel, amelyet II. János Pál pápa intézett az év elején a Szentszékhez rendelt diplomáciai testület tagjaihoz, kifejtette: ha az EU értékeli az egyházaknak a közjóhoz való hozzájárulását, akkor megfelelően felépített párbeszédbe kezdhet velük és ez minden bizonnyal az unió előrehaladását eredményezi. Nem lehet letagadni azt az örökséget, amellyel a kereszténység sajátos módon megpecsételte Európa történelmét. Ennek elismerése nem mond ellent a laicitás elvének, hanem éppen ellenkezőleg, annak helyes értelmezését jelenti. Martino érsek szerint elfogadhatatlan, hogy napjainkban, amelyet a nyitás és a minden emberi meggyőződés iránti tisztelet jellemez, hátrányos megkülönböztetést alkalmazzanak a vallással szemben. Miután az Európai Unió párbeszédet folytat a politikai pártokkal, a szakszervezetekkel és az egyes térségek képviselőivel, értelmetlen lenne, ha egy vallással szemben nem ugyanez lenne a hozzáállása. A természetfölötti dimenzió iránti közöny csak tragikus következményekhez vezet, amint azt az európai földrész történelme fájdalmasan bebizonyította. Ezért van szükség arra, hogy az EU elismerje az egyházak önanonosságát és szervezeteit, kedvezve ezáltal azon vallási célok megvalósításának, amelyeket az egyes egyházak saját maguk számára szabadon kijelölnek. VR/MK

sében, továbbá illeszkedik a természet ciklusába, végül kibontakozik a Megváltó életáldozatában és feltámadásában.

Legyen ez a Húsvét és az egész azt követő húsvéti idő az elmélyült érdeklődés ideje hitünk alapjait illetően minden kedves Olvasónk életében. Fedezzük föl az Élet és halál alaptörvényét, amelynek felismeréséhez a Hit által jutunk el. Ne engedjük e világ csábításának, a széles út nem a mi utunk. A szoros, a keskeny út, nos ez az, amit választottunk kereszténységünkben. Ez visz a magasba!

Duc in altum! Evezz a mélyre! Jézus szavai, amelyekkel újra halfogásra buzdította apostolait - a latinban ez azt is jelenti: (emelkedj) föl a magasba! Ez a mi utunk, keresztény hitünk útja: a magasba tartunk, de vállaljuk a mélységeken át vezető átmenetet. □

HÚSVÉTI ÉNEK AZ ÜRES SZIKLASÍR MELLETT Részlet

*Nyitott sírod szája szélén
sóhajok közt üldöglőlvén
szemlélem bús, elvetélt
életemnek rút felét
s jaj - most oly bánat vert át,
mely Jacopo és Szent Bernát
verseiből sír feléd.*

*Bűneimnek nincsen számok.
Mindent bánok, mindent, szánok,
és e sajtás, mely gyötör
nem is sajtás, már gyönyör.
Hamuval szórt, nyesett hajjal
é engem e húsvéthajnal
és az üres sírgödör.*

*Bámulok a nyirkos, görbe
kösziklába vajt gödörbe,
benán csügg le a karom,
tehetetlen két karom...*

*Te kegyelmet mindig oszthatsz,
feltámadtál s feltámaszthatsz,
hogya én is akarom.*

*Az én Uram újra él most,
országútján mendégél most,
áprilisban fűdik, és
aranyozza napstűs,
ahol lépked, jobbra-balra
ezer máder fakad dabra,
s ring, hullámoz a vetés. (...)*

*Femakadva tüskeágon,
éj sötét nagy pusztaságon
élen-szomjan vágok át,
nagy hegyeken vágok át,
mint eltévedt eb szímatja,
mely halódva is kutaia
vándor ura lábnymót.*

*S közben dalolok az égről,
pálmas örök dicsőségéről,
vonszolván földdel rokon
testemet a homokon,
s így ujjongván, nem is érzik,
hogyan sajog, hogyan vérzik
rögbe horzsoló homlokom.*

*Mert az égi útnak elve:
kűszva, vérzőn, énekelve,
portól, sártól piszkosan
menni mindig, biztosan...
S kopjék térdig bár lábam,
tudom, az ég kapujában
utólerlek, Krisztusom!*

Dsida Jenő (1907-1938)

LENNE EGY KÉRDÉSEM...

Mi lesz az Egyházzal?

Egy olvasónk Köln tájékaról így fogalmazta meg aggodalmát az Egyház jövőjét illetően:

„Egyre aktuálisabbá válik a kérdés, vajon mi lesz az európai egyház jövője? Visszakényszerül vagy visszabújik a katakombákba? A 'szekták' egyikévé válik? Felmorzsolódik a közömbösség és a mohamedán türelmetlenség malomkövei közt?... Mi lesz a de facto pogányként felnevelkedő európai generációkból?... Mit lehetne, mit kellene itt tenni? Maradjon az Egyház egy hatalmas agyagbába, unalmas szociál-manager-ek szervezete... Party-Service házasságkötés, gyerekülétes és temetés ünnepélyesebbé tételére? - Legyen egy kis létszámú elit-csoportosulás... ahol a tagság hősök, szentek és tudósok közül verbuválódnak? Vagy higgyük el végre, hogy a 'point of no return' (a pont, ahonnan nincs visszafordulás) mögöttünk van, és remélve várjuk, hogy minél hamarabb megszólaljon az Utolsó Ítélet hasonája és Krisztus végre eljőjön ítélni eleveneket és holtakat?”

Miklós atya megkísérel válaszolni.

Igen, csak megkíséreltem a választ, mert a Jóisten kifejezett, amikor a prófétai karizmákat osztogatta. De nyilván nálam szakavatottabbak és illetékesebbek sem részesültek ilyen adományokban, tekintve, hogy a fentihez hasonló kérdések immár évtizedek óta foglalkoztatják azokat, akik hivatalból figyelemmel kísérik az Egyház helyzetének alakulását egy egyre inkább szekularizálódó társadalomban. Olvasónk maga is idéz levelében ilyen megnyilvánulásokat.

Aggasztó tény - és ezt a statisztikai adatok alátámasztják - hogy a magasan fejlett, iparosodott országokban fokozott mértékben csappan a történelmi egyházakkal kapcsolatot tartó hívő keresztények száma és ennek folyamánaként a részvétel az istentiszteleteken és szertartásokon: csökkennek keresztelések, és az egyházi házasságkötések, sőt - bár kisebb mértékben - a temetések is. Ezzel szemben egyre több a válás, a csupán polgári házasság, sőt a minden kötöttség nélküli együttélés. A családok felbomlásának szenvedő alanyai a gyermekek: egy egyedül nevelő szülő vagy egy új partneri kapcsolat ritkán képes meggátolni a válás okozta traumát, amely gyakran csak a serdülőkorban mutatkozik meg. A fiatalok bűnözés, a kábítószerfüggőség, az antiszociális magatartás a fiataloknál a legtöbb esetben a családi élet zavarai miatt áll összefüggésben. Ezek viszont az egyházi közösséggel való kapcsolatok lazulásához vezetnek: az eltávolodás a keresztény erkölcs követelményeitől tagadhatatlan hatással van a felszperedő fiatalok viszonyára, a vallás realitására.

E keresztény közösségek életében megnyilatkozó jelenségeknek, természetesen megvan a vetületük, az egész társadalmat, vagy annak valamely szektorát érintő problémák megoldásának keresésénél. Megfigyelhető, hogy a törvényhozó testületek tagjainak jelentős százaléka szisztematikusan mellőzi a keresztény erkölcsi normáknak megfelelő döntések meghozatalát, ehelyett egy rendkívül rugalmas racionális etika elveire hivatkozva határoznak olyan alapvető kérdésekben is, mint az élet védelme, az emberi méltóság tisztelete. (Lásd abortusz, klónozás, homoszexuális „házasság” stb.) Más szóval: a szekularizált társadalom mindenfajta vallásosságot a magánéletbe száműzött, az emberi természetet alapuló evangéliumi értékekkel együtt.

Természetes, hogy az ilyen helyzet felmérésekor felmerül a kérdés: „Quo vadis Europa?” Valóban Európának kell feltenni a kérdést, mert azokon a földrészekben, ahol a lakosság még nem vesztette el kapcsolatát a természettel, az életsemlélet még nem pervertálódott. Ez azt is jelenti, hogy az Egyház és általában a keresztény vallási közösségek valóságos virágkorukat élik. Az ott felmerülő problémák megoldása még a természet adta keretek és az evangélium erkölcsi normáinak figyelembevételével történik. Tegyük hozzá: a papi és szerzetesi utánpótlásnak a nyugati világot sújtó katasztrofális csökkenésével szemben, az afrikai, ázsiai és latin-amerikai térségben a hivatások száma jelentős mértékű emelkedést mutat. Mindent összevéve: világszinten az egyháznak nem kell léteért aggódnia. Az olvasónk levelében idézett krisztusi ígért: „A poklok kapui nem vesznek erőt rajta”, tehát ma is érvényes. Senki sem tudhatja persze, hogy ez vonatkozik-e a kereszténységre az egyre vénülő Európában. Elképzelhető, hogy az olvasónk által változtatott remény, melynek körvonalai itt-ott határozottan észlelhetők, tovább formálódik. Nem lehet kizárni, hogy egyfajta súlyponteltolódás következik be pl. Latin-Amerika felé, ahol máris a világ katolikusainak felé. A jövő kilátásai közt szerepel az is, hogy a végelgyengülésben szenvedő európai kereszténységet a missziós országok életerős fiatal egyházaiból származó misszionáriusok fogják újra-evangelizálni.

Az eshetőségek efféle fontolgatása természetesen nem ment fel bennünket, természetesenket attól, hogy igyekezzünk megállítani a belső bomlás folyamatát. Lehet, hogy a múlt században, még mindig elterjedt egyházaké következtében, sokan az egyházat a papsággal azonosították. A II. Vatikáni zsinat igyekezett ezt a téves felfogást korrigálni: az egyház a megkeresztelt emberek közössége, akik mindannyian felelősek érte. A papság szolgálatát, a keresztényben részesültek lelki szolgálatát, támogatását, részesítését a szentségekben. De a keresztény valóság megjelenítése, megélése, kisugárzása a társadalomba a keresztény világiak küldetése. A kereszténység jövője Európában attól függ, hogy a hívő keresztények ráébrednek-e, tudomásul veszik-e, hogy az Egyház nem klub a vallási igények kielégítésére, nem közszolgálati szerv, nem mennyei biztosító társaság alkalmazottakkal és kliensekkel, hanem közös út Isten felé az Evangélium szellemében. Ennek megélése, továbbadására, megvalósítására jelent elkötelezettséget az Egyházzal tartozás.

Abból az immun-gyöngességből, lelki AIDS-ből, amibe Európát az elmúlt évtizedek során beelszűzött, kilábolni, iradatlan nehéz feladat lesz. De meggyőződésem, hogy elkötelezett keresztények, elsősorban fiatalok lelkes összefogása, akkor is, ha csak kis csoportokban tömörülnek, képesek lehet az ellankadt kereszténység újjáélesztésére. Ehhez persze eleven hitre, nagy türelemre és töretlen kitartásra van szükség.

Hogy ez konkrétan mit jelent, ahhoz hadd mondjam el a nagy német teológusnak, P. Karl Rahner-nek hasonlatát: A társadalom, amelyben manapság élünk, olyan, mint egy sivatag. A sivatagban azonban helyell-közöl akadnak oázisok - ezek az élő keresztény közösségek. Az oázisok, az ott élők munkája révén képesek növekedni, terjeszkedni, a sivatagtól egy-egy darabot elhódítani, termékeny-

A KASSAI FŐEGYHÁZMEGYE MAGYAR PAPIJAINAK ELSŐ TALÁLKOZÓJA

2003. január 30-án Kassán - hogy közös megfontolással és imádsággal erősítse lelkipásztori szolgálata előmenetelét a jövő igényeinek figyelembevételével - tartotta első találkozóját a kassai főegyházmegye 18 magyar anyanyelvű papja a 2002. november 30-án kinevezett Pásztor Zoltán püspöki helynök vezetésével. A lelki összefogás agapéval kezdődött, amit a Napközi imaóra közös imádkozása és a helynök beköszöntő előadása követett. Szolgálatával szeretné elősegíteni, hogy az álmok papi közösségét, a hívekért és az egymásért virrasztó papi közösség váltsa fel. A katolikus iskolahálózat, az ígértetés, a hitoktatás, a felnőttképzés, a szentségi- és családpszichológia, a keresztény értelmiség, a hivatás gondozás, a papképzés, a mozgalmak, az idősök, a karitás azok az igényterületek, ahol a lelkipásztorok szoros együttműködése nélkülözhetetlen.

A további igényeket és a kihívásokat Bartko Elek nagykaposi, és Gábor Bertalan szépsi esperesek vázolták. Mint elmondták, együttesen kell törekedni arra, hogy a papi hivatást a szolgáló tanú mivolt ténye fémjelje. Különösképpen tudatosítva, hogy minden kegyelem, mint a találkozó, amit az elődök közül sokan szerettek volna megélni, de sajnos nem élhetek meg. A főbb feladatok a következő pontokba sűrítethetők: a Krisztus-hívek sokoldalú képzése, a lelkipásztori munka összehangolása, a médiák hatékonyabb értekezletbe állítása. Az ige és oltár szolgálatában szorgalmazták, hogy a hívek ne csak teológiailag, de szó és nyelvtanilag is helyes beszédet halljanak. Az esperes helyettesek: Reber Mihály az egyházmegye közelgő jubileuma (200) és szünnapja kapcsán a tartalmas előkészületet sürgette, míg Szalay László azt hangsúlyozta, hogy mivel a kiemelt lelkipásztori feladatok fokozott felelősséget, feladatot, kihívást, ajándékot és kisértést jelent, ezért vigyázni kell a sokat elmerített papi identitás helyes megélése. A jelenlévők késő este nyúló beszélgetéssel, olykor parázs vitában folytatták a találkozót. Egyre közelebb kerülve a lényeghez, hogy a küldetésüknek csak egymást segítve, közös összefogással tudnak eleget tenni. Különös helyzetükből kifolyólag el kell kötelezni magukat az első keresztényekre jellemző életmódra: „nézzétek, hogyan szeretik egymást.”

GB/MK

IMASZÁNDÉKOK

Áprilisra
1.

Imádkozunk az Egyházban felelős tisztségben levőkért, hogy kiváló példáját adják: milyen a Szentlélek sugallatait tanulmányosan fogadó élet.

Nehéz az embernek a maga szemszögéből meghatározni: mennyire adja kiváló példáját életében a Szentlélek sugallatait készségesen fogadó és megvalósító életvitel.

Amennyiben az ember jóhiszeműen gondolja, hogy igennel válaszolt a kérdésre, máris kétely merülhet fel a kijelentést hallgató egyén fejében: ki állíthatja magáról magabiztosan, hogy a Szentlélek sugallatait szerint el és meg is valósítja azokat.

Isteni sugallatokról persze nehéz beszélni. Annnyira személyesek, bensőségesek, hogy körülmenyes azokat kifejezni vagy ábrázolni.

A megvalósítás nagymértéken függ az egyes ember természeti adottságaitól, képességeitől és környezetétől, azért előfordulhat, hogy különböző emberek egy gondolatot - a Lélek sugallatát - másképpen értenek meg, másképp értékelnek s különbözően alkalmazzák különféle helyzetekben, adottságaiknak megfelelően. Az eredmények is lehetnek különbözőek. Fontos, hogy Isten felé vezessenek és hozzá vonzóak legyenek.

Szerencsére van a Szentléleknek két felülmúlhatatlan és kiváló tulajdonsága: minden nyelven értő-beszélő embereknek tud oly módon sugallani, hogy az illető azt megérti és képes felhasználni életében és helyzetében. Másrészt biztosak lehetünk abban, hogy a sugallat isteni eredetét felismerjük és nem tévesztjük össze valamely emberi vágyval vagy törekvéssel indított gondolattal.

Egy-egy sugallat életünkbe ültetése legtöbbször nem valami látványos folyamat, nem is tartozik másokra: egyszerűen tesszük a dolgunkat. Más kérdés: hogyan tesszük a dolgunkat? Erre is a Szentlélek ad irányítást. Viszont kell, hogy egyes dolgokat megtegyünk, egyes szavakat ki-mondjunk, tényeket kidomborítsunk, amiből a Szentlélek magával ragadó kegyelmével tud kegyelmi hatást elérni azoknál, akiknél Ő akar. Ő is „teszi a dolgát”.

Meggyőződésem, mások ülték meg: ki az, aki életében a Lélek sugallatait tanulmányosan befogadja - nem mi. Viszont imádkozhatunk azért, hogy felkészült állapotban fogadhassuk a Lélek szavát.

2.

Imádkozunk az egyháziakért és a világi hívőkért, a szerzetesekért és szerzetesnőkért, akik missziókban dolgoznak: éljék és bátran mutassák be, hogy az élet-szentségre mindenki meg van hívva.

Az életszentség olyan rendkívül bensőséges folyamat s kapcsolatot a Mindenhatóval, amiről szintúgy nehéz beszélni, azt élni kell. Sőt, mi több, azt sugározni kell. Hívek a világ bármely pontján megérik a hozzájuk jött lelki ember sugárzását, és regisztrálják szimpátiát, együttműködés formájában. Más kérdés: időnként és esetenként a sugárzó embereket is bátorítani kell, ez számos frusztrációt old fel. A „fel-töltést” ugyan leghatékonyabban Isten végzi, de jó, ha imádkozunk érte.

Fejős Ottó

MINDEN OLVASÓNKNAK
KEGYELEMMESEL TELJES
HÚSVÉTI ÜNNEPEKET
KÍVÁNUNK

Frank Miklós

ROMÁNIA PÜSPÖKEI RÓMÁBAN

Március elsején véget ért a Romániai Katolikus Püspöki Kar ad limina látogatása. A heti zsúfolt program a szombat reggeli szentmisével végződött, amelyen a püspökök - köztük az erdélyi magyar főpásztorok: Jakubinyi György gyulafehérvári érsek, Tempfli József nagyváradi, Roos Márton temesvári püspök, Tamás József segédpüspök és Arday Attila szatmári egyházmegyei kormányzó - a szentatyával együtt miséztek II. János Pál magánkápolnájában.

A szentmise után Robu bucaresti érsek, a konferencia elnöke köszöntötte a szentatyát. Örömeinek adott hangot, hogy immár második alkalommal köszönheti a szentatyát ebben a minőségében. Elmondta, külön megtiszteltetésnek tartja, hogy a látogatás a szentatyá pápaságának 25. évére esett. Megköszönte neki az eltelt 25 év apostoli munkáját, a hitese tanúságtételt, az életért és az emberi méltóságért folytatott fáradhatatlan küzdelmét. Köszönetét fejezte ki a pápa 4 évvel ezelőtti romániai látogatásáért. Véleménye szerint a szentatyának a keleti és nyugati egyház között hidat képező országban tett látogatása új légréteget teremtett a két egyház kapcsolatában, bár nehézségek továbbra is akadnak. Aztán szólt a kommunista rezsim vértanúiról. Külön megemlítette a börtöni kínzásokat túlélő Todea bíborost, aki 2002 májusában hunyt el. Nagy értéknek ismertte el, hogy a konferencián belüli latin és görög szertartású püspökök közössége lehetőséget nyújt egymás értékeinek megismerésére és megosztására. Szólt a materializmus, a fogyasztói társadalom és a nagyméretű emigráció kihívásairól is, amelyek komolyan veszélyeztetik a keresztény értékeket, és felhívják a figyelmet a családpasszoráció, a hitoktatás és a rászorulókkal való foglalkozás fontosságára.

Ezek után a szentatyá felelevenítette romániai látogatását, az ökumenikus párbeszéd fontosságára hívta fel a figyelmet, méltatta az e téren tett fáradozásokat és elért eredményeket. A romániai egyház jelenlegi legnagyobb gondja a családpasszoráció. Mint mondta, bár az esetek többségében a családok még őrzik a tiszta keresztény hagyományt, mégis szembe kell nézzenek a mai társadalomban jelentkező veszélyekkel. Így a házastársak egymástól való elszakadása a külföldi munkavállalás miatt, az abortusz gyakorisága, az emberi személy méltóságát figyelmen kívül hagyó születésszabályozás gyakorlata, amelyek fokozott figyelmet és megfelelő orvoslást igényelnek. Megemlékezett az elmúlt korszak vértanúiról, akik közül szintén kiemelte Todea bíboros vértanúságát. Bátorította a román egyházat, hogy a meglévő nehézségek ellenére, nincs ok a félelemre, mert a jelenre is érvényesek Tertullianus ősegyházi mondott szavai: „sanguis martyrum semen christianorum” - a vértanúk vére a kereszténység vetése. A szentatyá értékelte, hogy Románia remélhetőleg nem sokára tagja lehet az Európai Uniónak, bár felhívta a figyelmet annak veszélyére, hogy az állampolgárok nem tudják majd megkülönböztetni a nyugati társadalom pozitív értékeit az önzéstől és individualizmustól jellemzett fogyasztói társadalom mellékhatásaitól, és ezért elveszítik a hagyományokban élő keresztény értékeket. Végül visszatért az egyházak közötti párbeszéd fontosságára, kiemelve azt, hogy a romániai katolikus egyház különleges helyzetben van, mivel immár évszázadok óta egymás mellett él a latin és a bizánci hagyomány, amely kölcsönösen hozzájárul az egységes Egyház arculatának szépítéséhez. Lelki laboratóriumhoz hasonlította a romániai egyházat.

Kinczel István, Róma

ISMERJÜK MEG PAPPAINKAT

Ismerjük meg pappainkat című sorozatunkban bemutatjuk a nyugat-európai magyar lelkipásztori szolgálatban működő pappainkat. Bemutatásuk egyben meghívó arra, hogy a külföldön lakó, esetleg ideiglenesen külföldön tartózkodó magyarok, illetve magyarul beszélő fiatalok, tanulók, munkakeresők Magyarországról, a Kárpát-medencéből vagy a világ bármely országából, igénybe vegyék lelkipásztori és egyéb szolgálataikat távol a hazától, az idegenben.

Dobai Sándor, a Benelux államok főlelkésze Liegeben. Lelkipásztori megbízatást Liege főpásztorától kapta, az kiterjed egész Belgiumra és Luxemburgra. Feladatát főállásban végzi.

Dobai Sándor

1927. március 7-én született Kőnyben. Szülei fiatalon elhunytak: édesanyja 30 évesen, 1935-ben, édesapja 1943-ban. Árvaként nagy-szüleimél, illetve nagybátyjánál nevelkedett. Elemi iskoláit szülőfalujában kezdte. A negyedik elemiút Győrbe került, a Czuczor Gergely Bencés Gimnáziumba, ahol nyolc évet töltött. Ötödikes gimnazista korában Apor Vilmos győri püspök felvette kispapnak a győri kissemináriumban.

A II. világháború végén, 1944. decemberében, szülőfalujába leventéivel együtt, ygalosan Ausztriába vezényelték, majd St. Pöltenben bevagonírozták és Észak-Németországba szállították: Braunschweigban, Hamburgban, Cuxhavenben és Oldenburgban állomásoztak, ahol 18 évesen angol-amerikai hadifogságba esett. A Vatikáni Misszió megbízásából egy év után egy szerzetes pap mentette ki 40 társával - köztük 10 magyarral -, hogy aztán valamennyien tovább tanulhassanak. Lakatos Ferenc, belgiumi magyar lelkész flamand nevelőszülőket szerzett neki. Szeminaristaként kijárt a liege-i magyarok egyletére, amelynek irányításába bevették. Így már 1948-ban elkezdődött szolgálata a liege-i magyarok kö-

rében. Simán elvégezte a hat éves francia-flamand teológiát. A magyarok közül egyedül érte meg a pappá szentelést. 1952. július 20-án szentelte pappá Merkhofs Jozef püspök Liegeben. A Liege-i egyházmegye pappja.

1952-ben püspöke Bressone-ba helyezte káplánnak, Liege külvárosába, egy vallon plébániára, mivel a liege-i magyar hadifoglyokból és családtagjaikból álló közösséget kicsinek talalta. Kápláni teendői mellett magyar miséket tartott Liegeben.

Mint idegen származású pap, két év után, 1954-ben Winterslagba került, egy bányászokból álló, 29 nemzetből származó, 4000 lelkes plébániára, a flamand bánya vidékben. Innen járt motorkerékpárral Liegebe, ahol havonta tartott magyar misét az ottani magyaroknak.

1956-ban püspöke visszarendelte Liege-be az éppén akkor érkező 6000 magyar menekült szolgálatára. 1965-ben hirtelen elhunyt Lakatos Ferenc atya, így ettől kezdve az ő szolgálatát is átvette a hasselti egyházmegyében. 1973-ban Varga László főlelkész is meghalt, és ő lett a Benelux államok főlelkésze. Aztán Charleroi-ból Király István atya is elment, majd Matyasovich Henrik is távozott. Szolgálatukat magára vállalta Charleroi-ban, Namurban és Luxemburgban. Kb. 20 éve őt egyházmegyében és 9 városban tart rendszeresen magyar miséket. Évente mintegy 45.000 km-t utazik, 76 évesen, aranymiséként, nem nyugdíjason.

Magyar szentmiséket tart rendszeresen a hónap első vasárnapján:

Genk-ben 9.30-kor a Hoevezavel-i templomban (Hoevezavellaan); Eindhoven-ban 11.00-kor a Szent Borbála templomban (Kastanjelaan); Charleroi-ban 17.00-kor, a nővérek kápolnájában, Rue du Laboratoire 16;

a hónap 2. vasárnapján:

Huy-ban 11.00-kor a St. Remy templomban, a kórház közelében; Liege-ben 16.00-kor a St. Severin templomban (húsvétől mindenszettekig 17.00-kor a Rue Fond St. Sevais utcában);

a hónap 3. vasárnapján:

Eupen-ben 11.00-kor a St. Jozefsheim kápolnájában; Verviers-ben 17.30-kor a Marie Médiatrice templomban, a rue Johanster és a rue Simon Lobbet sarkán;

a hónap 4. vasárnapján:

Chenece-ben 11.00-kor a rue du Presbytère kápolnájában, a templom mellett; Liege-ben 16.00-kor a St. Severin templomban (húsvétől mindenszettekig 17.00-kor a Rue Fond St. Sevais utcában);

a hónap 5. vasárnapján:

Luxembourg-ban 11.00-kor a Gasperich-i templomban (St. Teréz). Itt évente ötször van magyar mise, de nem mindig az 5. vasárnapon, hanem Verviers-Eupen-el váltakozva, amint a helyzet hozza. Az éves programot a háromhavonta megjelenő, 1000 példányban szétküldött „Lelkészi levél” közli!

Érdeklődni lehet: Aumonier Hongrois, Rue des Anglais 33, B-4000 Liege, Telefon: 0032-4/22 33 910 vagy Genkben: 089/ 554 650, fax: 0032-4/ 22 11 09.

Cserháti Ferenc

ÖNKEZÉSTŐL PUSZTUL A MAGYAR?

Romániában a magyar többségű megyékben a legmagasabb az öngyilkosságok számaránya.

Hargita megye a magyar öngyilkosságok legkiválóbb példája. 2002-ben a régió ismét adatsort szolgáltatott a statisztikáknak: múlt év november elejéig 120 ember dobt el az életét, amelyből 109-en felakasztották magukat, 11 pedig más halálmodot választott. Ezzel Romániában az első három közé várható a szomorú megyei ranglistán. Az öngyilkosok jelentős része (104) férfi: korcsoportok szerint húsz éves korig 7, húsz és negyven év között 34, negyven és hatvan között 47, illetve hatvanon felül 32 esetben végződtek halállal az öngyilkossági kísérletek. Mint minden esztendőben, most is csaknem száz százalékban magyar nemzetiségűek vetettek így véget életüknek.

Dr. Veress Albert csíkszeredai elmeorvos főorvos egy tíz éves (1991-2001) időszakot vizsgálva dolgozta fel a hargitai öngyilkosságok jelenségét. - A depresszió legfőbb kiváltója Hargitában az alkoholizmus - véli a főorvos. A megye tíz éve őri egyáltalán nem dicsegetés vezető helyét az egy főre eső alkoholfogyasztás statisztikájában. Az ebben az időszakban elkövetett öngyilkossági esetek 54 százalékában valamilyen módon szerepel az alkohol.

Lászlófi Pál, a Romániai Magyar Pedagógusok Szövetségének (RMP SZ) elnöke is osztja az elmeorvos véleményét: e vidéken mértéktelenül fogyasztanak tömény pálinkát, ráadásul, sokan bátor tettek tartják az öngyilkosságot!

Mindez egy erősen katolikus hagyományú vidéken történik, ahol az élet - elvileg - még szentebb kellene legyen.

Hargita általában Bihar és Kovászna megyékkel vetekedik az első három helyért, utánuk következnek Maros, Kolozs és Szilágymegye. Mindenütt nagy a magyarság számaránya, viszont Vrancea vagy Calarasi (színromán lakosságú) megyékben csak tizedannyian dobják el maguktól az életet - derül ki dr. Veress Albert adataiból. - 14 éves kor fölött sok öngyilkosunk van, de most már tudunk több 9, 10, 11, évesről is. A székelyeknél a pajta vagy csűr az öngyilkosság színhelye, eszköze pedig a kötél, kábel vagy drót - összegzi az öngyilkossági szokásokat az elmeorvos.

Meglepő, hogy a közép- vagy felsőfokú végzettséggel rendelkezők nagyobb számarányban követtek el öngyilkosságot, mint az alacsony végzettségűek vagy iskolázatlan emberek. Romániai viszonylatban nemek és nemzetiségek szerint a legveszélyeztetettebbek a magyar férfiak és a legkevésbé veszélyeztetettek a román nők. A magyar-román öngyilkossági elhalálozási arányban háromszoros a magyar többség. - A jelenség leközítésében hatalmas a felelősége a vizuális médianak is - mondja az elmeorvos. Szerinte nem kellene az öngyilkosságok szenzációként találni, mert a sikertelenek azzal akarják életük első és utolsó sikerélményét megszerezni, hogy bekerüljenek a híradókba.

Ma már az egyház is másképp áll az öngyilkosok temetéséhez. A felcsiki főesperes egyházkerületének pappjai is méltá-

nyosabban kezelik a problémát, tekintettel a gyászolók lelkiállapotára. Náluk már nem tilos az öngyilkosság után sem a szertartás, a moldvai magyarság pappainak körében azonban változatlan a szigor. Bilibók Jenő, a Moldvai Csángómagyarok Szövetségének alelnöke arról számolt be, hogy október elején Pusztinán, két hét alatt hárman lettek öngyilkosok. Az ilyen halottakat a szokásos szertartásoktól eltérően búcsúztatják. Ilyenkor a pap fekete ruhát ölt fehér helyett, ez pedig megszegyenítő. Az öngyilkos sírját pontosan kimért távolságra ásák a többi halottétól, de a temető keresztjeitől is. A koporsókat pedig nem viszik be a templomba, csak annak udvarára, hogy kellőképpen elriasszák a példa követésén gondolkodókat.

Hargita megyében 1997-ig emelkedett az öngyilkosok száma, de azóta csökkennek az adatok. Abban az évben dr. Veress Albert beindított egy ingyenes S. O. S. telefonvonalat, amelyen öngyilkossági, krízis-beavatkozási és megelőzéses tevékenységet folytatnak. 1998-ban megalapította a Cry for Help Alapítványt, a jelenség visszaszorításáért, és tanulmányának adataiból stratégiát dolgozott ki a megelőzéshez. A mutatók ezután kezdtek módosulni. Az 1997-es 43 százalékos csúcs így 2001-re 33 százalékra csökkent. Így is megmaradtak országos elsőnek, de jobb arányokkal. Az orvos szerint létezik egy világszintű csökkenési tendencia is, de az egyharmaddal csökkenő halálozást semmiképp nem lehet ennek a javára írni - tette hozzá.

(MTI, Press)

Gyermekeknek

HÚSVÉTI SZOKÁSOK

Kedves Gyerekek!

Nagymama ma még a szokásosnál is korábban kelt. Gondolatban felidézte gyermekkora húsvétjait, melyek hangulatát unokáival szeretett volna megosztani. Hogyan is készülünk az ünnepre, mi teszi számunkra emlékezetessé ezeket a napokat? - tűnődött.

Az ősegházban nagyszombaton történt a kereszteselés, ezt idézi a vízszenteselés, mely a lelki megtisztulás jelképe. A húsvétkor megszentelt gyertya a feltámadt Krisztust idézi.

A mai napig szokásban van az ételszentelés. Kenyeret, sonkát, kalácsot viszünk az oltár elé, hogy emlékezzünk Jézus húsvéti vacsorájára. Sajátos húsvéti ételnek számít a tojás, mely az élet jelképe.

Na és a sok-sok színes tojás! Nagymama már készítette is a kellékeket. Festék,

ecset, viasz, hagymalé. Megérkeztek a gyerekek, friss élet töltötte be a szobát. Készültek a szebbnél szebb hímes tojások, és közben húsvéti köszöntők hangzottak el. Kié lesz a legszebb, versengtek. Húsvét hétfőn kedves szokás a locsolás. Nagypapa már tanítja is a mondókat:

„Zöld erdőben jártam,
Kék ibolyát láttam,
El akart hervadni,
Szabad-e locsolni?”

De mennyire szabad, egy kislány se hervadjon el, nyíljon ki mindannyiunk örömére!

Kellemes húsvéti ünnepeket kívánok kicsiknek, nagyoknak, kérlek benneteket, elevenítsétek fel ti is születekkel, nagy születekkel ezeket a szép szokásokat.

Szeretettel:

Judit néni

Fiataloknak

HISZEK, DE HOGYAN

Kérdés-felelet. Hiszel? Igen, de a magam módján. Hinni, magántígy... Számítalanszor belebotlottam már ilyen, vagy ehhez hasonló párbeszédbe. Amikor az egyházi közösség megtartó erejéről, a közösen átélte lelki élmények szépségéről beszélünk, nagyon sokan borúlátóan megjegyzik: Közösség, egyházközség? Inkább nem. Csak a magam módján, egyedül... Papi, lelkészi szolgálat vagy egyházi esküvő? Igen, de nem a templomban, hanem valahol máshol, esetleg a természetet látó ölnél, vagy más izgalmas helyen... Jézussal, de távol az Egyháztól? Nem. Jézus szándéka más volt... Egy kitalált történettel szeretnék ellentmondani mindazoknak, akik hasonlóképpen vélekednek.

Egyszer valaki megszólította Jézust: Mester! Tudom, hiszem azt, hogy Istentől jöttél. Látom azt is, hogy az Igazság útját járod. De tudod, azok, akik tanítványaidnak, követőidnek vallják magukat nem mindig élnek tanításod szerint... Szeretnék nyomodba szegődni, de nem velük... csak úgy magam, egyedül, a magam módján...

Jézus figyelmesen hallgatta, majd így szólt. Elmondok neked egy rövid történetet. Egy nap találkozott néhány ember,

távol a tábor zajától, azért, hogy megbeszéljen néhány fontos, a közösség életével kapcsolatos dolgot. Lassan beesteledett. Tábor tüzet gyújtottak, melynek tüze megvilágította arcukat, mellette dermedt tagjaikat. A vita hevében észre sem vették, hogy egyik társuk már nincs közöttük... Bizonyára nem értett egyet velük... Ő egyedül akart lenni... Kiragadott egy égő ágat a tűzből és félrevonult, távol a vita zajától, a közösségtől... A maga tüze mellé, amely csak őt melengeti. Egy idő után azonban hamvadni kezdett az ág tüze, a sötétség egyre nőtt s a hideg átjárta csontjait...

Magány, sötétség, félelem... Most mit tegyen? Egy idő után, csendesen, botorkálva visszatért a többi közé, a tűz mellé, a fénybe, újra melegedni, a tábor tüze mellé. Üszkös, már alig füstölög ágdarabja újra lángolóbbant s élesztette a közös tüzet... Itt, így jó, most már minden rendben... Jézus még hozzáfűzte: Aki hozzám tartozik, az közel van a tűzhöz. Mert én azért jöttem, hogy tüzet gyújtsak a földön, hatalmas tüzet, ami MINDENKINEK világít és MINDENKINEK melengeti testét és lelkét...

Pál atya

JEZSUITÁK A VATIKÁNBAN

A Jézus Társaságához, vagy közismertebb néven a jezsuita rendhez tartozó szerzetesek - a minden szerzetesrendben kötelező hármast fogadalmat, a szegénységre, tisztaságra, engedelmségre kötelezőn kívül - még egy negyedik fogadalmat is tesznek: a pápának való engedelmségre. Minden jezsuita a szentatyától kapott misszió értelmében dolgozik, néhányan azonban közvetlenül a Szentszék ügyeiben tevékenykednek. A most megjelent Annuario Pontificiában 79-en szerepelnek a világ legnépesebb szerzetesrendjéből.

Közülük a legnépesebb csoportot a Vatikáni Rádiónál foglalkoskodó jezsuiták alkotják, ők 23-an vannak, közülük ketten magyarok. A Vatikáni Csillagvizsgálóban 11-en dolgoznak, a Boldog- és Szenté avatási Kongregációban 8-an, a Keleti Egyházak Kongregációjában 6-an, a Hittani Kongregációban 5-en, a Keresztények Egységét Előmozdító Pápai Tanácsban és a Biblikus Pápai Tanácsban 3-3-an, az Államtitkárságon, az Iustitia et Pax Pápai Tanácsban, a Vallások közötti Párbeszéd Pápai Tanácsában és az Egyházi Kulturális Javak Tanácsában 2-2-n. Egy-egy jezsuita dolgozik az Isteniszterleti és Szentségi Kongregációban, a Püspöki Kongregációban, a Papi Kongregációban, a Szerzetesi Kongregációban, az Apostoli Penitenciáriában, az Egészségügy Pápai Tanácsában, a Pro Vita Pápai Akadémián, és a Vatikán napilapjánál, az Osservatore Romanónál. Jézus Társaságának jelenlegi tagjai közül van 8 bíboros, 86 püspök és 3 apostoli prefektus, valamint 1 apostoli adminisztrátor. VR/MK

Kéziratokat, fényképeket nem őrzünk meg, nem küldünk vissza.

A szerkesztőség

TÖBB HÁZASSÁG, KEVESEBB GYEREK - CSÖKKENT A NÉPESSÉG 2002-BEN

A népességszökkenés mértéke 2002-ben 3,5 ezrelék volt, szemben a 2001. évi 3,4 ezrelékel. A házasságkötések száma emelkedett, de kevesebb gyermek született. Ezt a magyar Központi Statisztikai Hivatal közölte.

Az előzetes adatok szerint 46.000 házasságot kötöttek, 2.400-zal, azaz 5,5 százalékkal többet, mint egy évvel korábban.

Tavaly 96.800 gyermek született és 132.700 személy halt meg. A születések 0,3 százalékos csökkenése és a halálozások 0,4 százalékos emelkedése miatt a népességszökkenés mértéke némileg magasabb volt, mint 2001-ben: 35.900-el haladta meg a halálozások száma a születésekét, szemben a 2001. évi 35.136 fővel.

A születések száma az első félvévi csökkenést követően szeptember és december között magasabb volt mint az egy

évvel korábban. Összességében azonban 250 újszülöttel kevesebb gyermek jött világra tavaly, mint az előző évben.

A halálozások száma az év során ingadozásokat mutatott, de az év egészét tekintve 500 fővel meghaladta az egy évvel korábbit.

Ezer lakosra 9,5 élveszületés és 13,1 halálozás jutott. Az élveszületések ezer főre vetített aránya megegyezett, a halálozásoké viszont 0,1 ezrelékponttal magasabb volt az egy évvel korábbitól.

Ezer lakosra 4,5 házasságkötés jutott, ez 0,2 ezrelékpontos emelkedés a 2001. évhez képest.

A csecsemőhalálozás az eddig mért legalacsonyabb értéket érte el 2002-ben: ezer élveszületésre 7,2 csecsemőhalál jutott, míg 2001-ben 8,1.

(Gondola internetes hírportál - MTI)

ELMULASZTOTT SZERETET

Megszoktuk, hogy a szentmise elején felszólít a pap, hogy vizsgáljuk meg lelkiismeretünket, és mi töredelmesen bevalljuk, hogy „vétkéztem gondolatlanul, szóval, cselekedtettem és - a végére biggyesztve - mulasztással.” Mi farizeusi önelégültséggel gondoljuk, hogy nem gyilkoltam, nem csaltam, nem loptam, nem hazudtam - habár néha csak a féligazságot mondtam és gondolatban egyszer-egyszer a pokol fenekére kívántam valamelyik embertársamat ... de mit is mulasztottam?! Pedig: jaj de sokszor követtük el a legnagyobb vétkeket, a szeretet elmulasztását. A legszomorúbb az, hogy nem is vesszük észre, mi követtünk el, amikor épp abban a pillanatban - nem tettük azt, ami kellett volna, és ezt a mulasztást már nem lehet soha többé jóvátenni!

Korán reggel sietek a hivatalba vagy a piacra. Az utcán ülő torzonborz, alkoholszagú hajléktalan vagy jöttment idegen, vagy egyszerűen „koldus” kéregetve nyújtja felém tenyerét. Én bosszankodva sietek tovább, magamban dohogva: „Már ilyenkor itt ül, ahelyett, hogy dolgozna, és a senkihiány, ez a parazita. Bezzeg ivásra van pénze! Majd adok egy nagyobb összeget az afrikaiaknak, vagy az afganisztáni éhezőknek, azt legalább leírhatom az adómból. Nem tudom, hogy egy kis aprópénz nem segítette volna ennek a szerencsétlennek, hogy megmentse a végső kétségbeeséstől! Ennek az elmulasztása volt az utolsó csepp a pohárban, ami a végső kétségbeesésbe kergette!

Egy jóképű, a társaságunkban közkedvelt nő váratlanul gutatást szenvedett, az elfekvő betegek otthonába került, eltorzult arccal, magatehetetlenül feküdt. Amikor meglátogattam, zokogva távoztam tőle. Másodszor már nem látogattam meg, hiszen én olyan „lágy szívű vagyok, nem bírom látni a szenvedést.” Vajon az elmulasztott bátorító kézfogás, mosoly, meghitt beszélgetés nem adott volna erőt szenvedésének az elviselésére? Rövidesen meghalt. Jövátetem-e valaha a mulasztásomat?

Egyik, szerény körülmények között élő barátom félénken, restelkedve, nekibátorodott és elénekelt nekem egy saját szerzeményű dalt zongorakísérettel. Várakozón, elismerésre vágyva nézett rám. De én csak hallgattam, gúnyosan mosolyogtam, pedig kellemes hangja volt és a zongora-játéka is egészen ügyes. Miért fukarkodtam az elismerő szavakkal? Szomorúan, csendesen csukta be a zongora fedelét és soha többé nem üttöt le egy billentyűt sem, énekelni se hallottam többé.

Talán azt vélte érteni hallgatásomból, hogy én magam, naiv ügyetlenkém tartom, aki magam a világsztárokhöz hasonlítja.

A villamosban sötétbőrű, ráncos, kendős öregasszony szinte bocsánatkérő mosollyal ült le mellém, várva a beleegyező bólintásomat. De én fapofával fordítottam el a fejemet és kibámultam az ablakon. „Már megint egy idegen, mit tola-kodnak ide, hiszen nálunk is gazdasági válság van” - gondolom bosszankodva. Az asszony megszégyenülve eltűnt mellőlem.

Vagy a családban, hányszor rohanunk el egymás mellett idegesen, vagy hidegen. Pedig a szülő, férj, vagy testvér, ki rosszul aludt, a feje fájt vagy szomorú, egy felvidító, amitől mosolyra vár. Megint elmulasztottunk valamit, az illető nehezen cipeli a saját sorsát, az egész napja el van rontva.

És a halottaink! Hiába furdal most a lelkiismeret, hogy nem mondtuk többször: „Anyu vagy apuci, szeretlek! Sápadt vagy, fáj valamid, fáradt vagy? Segíthetek? Elvégezzem helyettesít az a munkát!” Most már késő, a szeretet elmulasztását nem lehet soha többé jóvátenni!

Nézzünk alaposan a lelkünk mélyére, mi minden lappang a sok, sok mulasztás mögött: mennyi önzés, gőg, hiúság, nem-törődömség, lustaság, és, és ... az egyetlen fontosnak, a szeretetnek a hiánya. Próbáljuk ezentúl a mulasztásainkat komolyan venni, semmit sem halogatni, azt tenni, amit abban a pillanatban tenni kell. Próbáljuk életünket a jövőben Krisztus tanításához igazítani, amely így szól: „A SZERETET a törvény!”

Billédy Ilona, Karlsruhe

Vallásosság Nagy-Britanniában

Anglia és Wales lakóinak csaknem 72 százaléka kereszténynek tartja magát annak ellenére, hogy csak 11 százalékuk megy templomba havonta legalább egyszer. A szekularizmus terjedése ellenére 37,3 millióan kereszténynek nevezték magukat a 2001-es népszámlálás idején - tette közzé a Telegraph című napilap.

A népszámlálás szerint az iszlám a második legnagyobb vallás, 1,54 millió hívővel. Ez a lakosság 3,1 százalékát jelenti. A többi vallás megoszlása: hindu 1,1, szikh 0,6, zsidó 0,5 százalék. A válaszoló 14,8 százaléka, vagyis 7,7 millió ember vallás nélkülinek mondta magát.

Skóciában a lakosság 28 százaléka vallástalan, 42,4 százaléka a skóciai egyházhoz tartozik, a katolikusok mindössze 16 százalékot képviselnek. (VR/MK)

Londoni levél

A PÁPA

ÚJ VERSESKÖNYVE

Lengyel barátom, aki nem csak újságíró, de egyben költő, verseskötetet tesz ki maga elé az asztalra, mialatt kávévat fogyasztjuk a BBC Világszolgálat büféjében. II. János Pál pápának néhány hete lengyel nyelvű kötete jelent meg Krakkóban, „Római Triptichon” címmel. Már készülnek a fordítások, és barátom biztos benne, hogy a világ érdeklődéssel fogja fogadni a Szentatya új költeményeit, amelyeket állítólag az elmúlt év őszén vetett papírra. A szép és filozofikus gondolatok mellett, vagy inkább e gondolatok között, sűrűn feltűnik az elmúlás témája. A hármaskönyv első része a „Zuhatag” címet viseli, s ebben egy hegyi patak száguldó, lezúduló vizének zúgása ébreszt fel a költőben a „természet misztériumával” kapcsolatos érzéseket. Barátom a kötetet felülről, hevenyszett fordítással szolgálgatja.

„Hegyi patak hangjának ütemére táruul az erdők öble, s e ritmus tár fel előttem Téged, a Szót, mely örök.”

A második rész címe: „Meditációk a Teremtés Könyvéről a Sixtus-kápolna küszöbén”. Megjelenik szemünk előtt a vatikáni Sixtus-kápolna, Michelangelo lenyűgöző falfestményeivel a teremtésről és az utolsó ítéletről. Mi ezt persze csak odalátogatott vendégeként láthatjuk, fölfelé nézve botladozva a turisták tömegében, míg a pápa egyedül állhat meg a küszöbön, s úgy meditálhat egy zseniális művész alkotásának ezer részletét szemlélve, hogy ebben senki sem zavarja. S a Sixtus-kápolna a pápaválasztásoknak is színhelye. Újságíró kollégám ismét fordít:

„A Sixtus-kápolna küszöbén találok magam. Beljebb kerülve csodák sora értei meg, hogyan lett valami a semmiből a Teremtő keze nyomán, s hogyan jön el majd a vég is. Az utolsó ítélet. Az út közös. Mindannyiunknak végig kell járnia.”

II. János Pál pápa új verseskötetének a harmadik része ezt a címet kapta: „A Mórja hegye”. Nos, a Mórja hegye az, ahol Ábrahámnak fel kellett volna áldoznia egyetlen fiát, Izsákot (1 Móz 22, 2), továbbá itt építette fel a templomát Salamon (2 Krón 3, 1). A pápa Triptichonjának ebben a részében a hírről és a megváltásról elmélkedik.

Lengyel barátom nem rég járt a Vatikánban. Azt kérdeztem tőle, mit mondanak, milyen lelkiállapotban van a nagybeteg pápa, kinek a verseskötetében visszatérő motívum a halál, s utal utódlására, saját halálára. Belső értesítései szerint az agg pápa természetesen sokat gondol az elmúlásra, de újabban mintha egyenesebb lenne a tartása, tisztább a beszéde. Igen tevékeny, és ha költeményeiben szól is a halálról, gyakran hangoztatja, hogy még sok elvégezni való munkája van itt a földön.

Sárközi Mátýás

MINDEN IGE MÁR... .

Minden ige már betellett.
Az elgördült szikla mellett

Két felhő angyal lebeg.
És felelve egy a másnak,
Énekelnek és hárfáznak
Szép angyali éneket.

„Jaj, hogy hullott drága vére
Gethsemáne friss fűvére!
Keresztények sírjátok!”

„Szél a felhőt szertefújja,
Él a Krisztus! Alleluja!
Emberek! Feltámadott!”

Fordította:

Sík Sándor (1889-1963)

FRIEDRICH WETTER BÍBOROS
HÁRMAS JUBILEUMA

Friedrich Wetter bíboros

Február elején Münchenben ünnepei nagymise keretében emlékeztek meg Wetter bíboros 75. születésnapjáról. A szertartáson a bajor kormány Zehetmair művelődésügyi miniszter, a várost pedig Ude polgármester képviselte. Résztvett valamennyi bajor püspök, valamint Scheffczyk müncheni bíboros is. A begyült adományokat az „Akcio az életért” alapítványnak továbbították, amely várandós anyáknak segít, ha konfliktushelyzetbe kerülnek. Már ez a gesztus is jól példázza Wetter bíboros életművének egyik vetületét: mint Schick bambergi püspök az ünnepséget követő fogadáson mondta: melegsívűségével a bíboros sohasem téveszti szem elől a célt, mert nem a számítás, vagy a politika irányítja, hanem kizárólag istenhite. Mindezt megerősítette Zehetmair miniszter is, aki a bíborost egyházmegyéje első plébánosának nevezte, mert életvitelével is példát mutat híveinek.

A miniszter szerint nemcsak az egyes ember, hanem az állam is rászorul az egyház segítségére. Ezt a szociáldemokrata Ude polgármester úgy fejezte ki, hogy a katolikus intézmények nélkül ridegebb és lélektelenebb lenne München szociális légköre. A bajor kormányfő,

Stoiber levélben méltatta a 75. születésnapját ünneplő bíborost és rámutatott arra, hogy Friedrich Wetter személyében olyan főpásztor áll Bajorország élén, akinél a bajba kerültek sohasem találnak süket fülekre.

Friedrich Wetter egy vasutas fiaként 1928 februárjában született a Rajna bal partján fekvő Landau városkában. 1953-ban, Rómában szentelték pappá. A 60-as években teológiai tanárként működött előbb az eichstätti, majd a mainzi egyetemen. 1968-ban VI. Pál pápa emelte püspöki rangra - így a müncheni Miasszonyunk Templomában tartott istentiszteleten hármas jubileumért adott halált. Mint rádiónyilatkozatában mondotta: köszönetet mond azért, hogy szolgálhatott. II. János Pál pápa nem fogadta el visszavonulási kérelmét, amelyet hivatalból nyújtott be, miután a 75. életévüket betöltött püspökök az eddigi gyakorlat értelmében kiválnak az aktív szolgálatból. Így továbbra is megmarad a freisingi püspökkari konferencia élén és megtartja müncheni érseki tisztségét is. Nekünk, magyaroknak régi pártfogónk, így méltán kívánhatjuk Wetter bíborosnak, hogy az Úr még sok évig tartsa meg erőben és jó egészségben.

Vincze András

Nemeshegyi Péter SJ 80 éves

Február 7-én pénteken este a Pázmány Péter Katolikus Egyetem jogi karán a Szent István Társulat és a Magyar Jezsuita Rendtartomány köszöntötte az ismert jezsuita szerzetest, egyetemi tanárt, Nemeshegyi Pétert. Bencze Lóránt, a Zsámbéki Apó Vilmos Katolikus Tanítóképző Főiskola főigazgatója és Kránitz Mihály, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Hittudományi Karának tanár-vezetője laudáció-jukban méltálták a mindig derűs, hatalmas tudású professzort, aki több mint három évtizeden keresztül működött Japánban misszionáriusként. Sajnálatos, hogy bár húsz könyvet jelent meg, hét nyelven, s munkásságát világszerte elismerik, itthon még mindig nem kapta meg a megfelelő elismerést, így nem tagja a Magyar Tudományos Akadémiának sem.

Az ünnepségen bemutatott Nemeshegyi Péter két legújabb könyvét. A Szent István Társulat gondozásában megjelent *Vissza a gyökerekhez* című kötet teológiai tanulmányokat tartalmaz. A Korda Kiadó adta ki a *Pipacsok dalolnak* című könyvet, amely teológiai és lelkiismereti írásokat tartalmaz. (MK)

A Hittani Kongregáció jegyzéke
a katolikusok politikai életben való részvételéről

A Vatikánban közzétették a Hittani Kongregáció Tanbeli jegyzékét a katolikusoknak a politikai életben vállalt elkötelezettségéről és az ott tanúsított magatartásáról. A dokumentumot Joseph Ratzinger bíboros, valamint Tarcisio Bertone érsek, a kongregáció prefektusa, illetve titkára írta alá 2002. november 24-én, Krisztus Király ünnepén.

A jegyzék öt fejezetre oszlik: állandó tanítás; néhány fontos pont a jelen kulturális és politikai vitájában; a laicitás és pluralizmusra vonatkozó katolikus tanítás alapelvei; megfontolások néhány különleges szempontot illetően; végkövetkeztetés.

A jegyzék elsősorban a püspököknek, a katolikus politikusoknak és minden világi hívőnek szól, akik részt vesznek a demokratikus társadalmak politikai és közéletében. A dokumentum, amely a Világiak Pápai Tanácsa véleményének figyelembe vételével született meg, már első soraiban utal Morus Tamás alakjára, akit a szentatya a jubileumi évben a kormányzók és politikusok védőszentjévé nevezett ki, mivel életét is feláldozta azért, hogy tanúságot tegyen a lelkiismeret elidegeníthetetlen méltóságáról. Miközben a különféle pszichológiai nyomások ellenére visszautasított

barámféle megalkuvást, és hűséges maradt a törvényes hatóságokhoz és intézményekhez, arra adott példát életével és halálával, hogy „az embert nem lehet elválasztani Istentől és a politikát nem lehet elválasztani az erkölctől.”

A jegyzék utal a Gaudium et spes k. zsinati dokumentum tanítására, amely arra buzdítja a keresztényeket, hogy igyekezzenek becsülettel teljesíteni földi kötelességeiket, mégpedig az evangélium lelkületétől vezérelve. A hívek ne mondjanak le arról, hogy részt vegyenek a gazdasági, társadalmi, jogi, közigazgatási és kulturális életben, hozzájárulva a közös megvalósításához, amelynek része a közrend és a béke, a szabadság és egyenlőség védelme, az emberi élet és a környezet tisztéletben tartása, az igazságosság és a szolidaritás.

A jegyzék utal arra, hogy az e témára vonatkozó tanítás lényeges vonásait a Katolikus Egyház Katekizmusa is összefoglalja. A most közzétett dokumentum célja, hogy felhívja a figyelmet a keresztény lelkiismeret egyes alapelveire. Mivel az utóbbi időben kétes és vitatható irányzatok is felütöttek fejuket, a kongregáció szükségét érzi, hogy a szóban forgó kérdés fontos szempontjait és dimenzióit megfelelő módon megvilágítsa és tisztázza. (VR/MK)

Madridi levél

CSAK RÖVIDEN

Jövőre lesz 500 esztendeje Katolikus Izabella kasztíliai királynő halálának. Remélik, ebből az alkalomból sor kerül szenttéavatására. Izabellában sokan az egyház akkor szükséges reformjának előfutárát és Amerika keresztény hitre térítésének felelőseit látják. Fellépett a kötelezettségeiket elhanyagoló főpapokkal és a szolgálattal szemben is: biztosította minden alattvalójának a szabadságát. Igaz, nem tekintették alattvalóknak a meg nem keresztelteket (zsidókat és mohamedánokat), meg a rabslolgákat. Aragóniai Ferdinándal kötött házasságának döntő szerepe volt Spanyolország egyesítésében, s az ő uralkodásuk alatt foglalták vissza a granadai mór királyságot, az arab uralom utolsó maradványát. Támogatásuknak volt köszönhető, hogy az Indiába utal kereső Kolumbusz felfedezte Amerikát.

Izabella történelmi jóhírének nem kedvezett a zsidók kiutasítása és az inkvizíció. Ez spanyolországi működését éppen azoknak a „kinyomozásával” kezdte, akik a kiutasítást elkerülendő megkeresztelkedtek, de titokban tovább gyakorolták izraelita vallásukat. A mai ember kevésbé érti a fontosságát, melyet Izabella és kora az ország vallási egységének tulajdonított. Erről volt ugyanis szó és nem faji üldözésről, rasszizmusról. „Újkeresztényekből” minden lehetett, akár püspök is, csak a híres-neves lovagrendekbe nem vették fel őket.

A királynő oltárraemelési pere 1958-ban indult egy spanyol egyházmegyéjében és 1972-ben folytatódott Rómában. Azóta többször, legutóbb 2001-ben tetek lépéseket előbbre vitelére a spanyol püspökök.

Befejeződött a nagy katalán építész, Antonio Gaudí születésének 150. évfordulójára rendezett emlékév. A kiállításokat Barcelonában és másutt kerekken hat millió ember tekintette meg. Legtöbb látogatója a még mindig épülő Szent Család fogadalmi templomnak volt. Befejezése még húsz esztendőbe kerülhet, 2007-ben, az alapkövetéit 125. évfordulóján azonban már használni akarják istentiszteleti célokra. Egyik homlokzatán most elhelyezték Boldog Mañanet József közel három méteres szobrát, a papét, aki a templom építését kezdeményezte. A tervek szerint egész sor tornya lesz, hogy hány, azt a levélírónk nem sikerült kiderítenie. Ez értesülések nem egyeznek. Azt olvashatuk, tornyot kap Jázus, - az lesz a legmagasabb, - Szűz Mária, a tizenket apostol és a négy evangélista. Az utóbbiak közül azonban kettő apostol volt!

A madridi bíboros érsek irányelveket adott a templomoknak nem istentiszteleti célokra való felhasználásáról. Felszentelt voltukat és eredeti rendeltetésüket soha nem szabad figyelmen kívül hagyni. Mint „hangversenyterem” csak egyházzenei művek előadása jöhet szóba. A pusztán társadalmi vagy kulturális célkitűzés nem elegendő. Különös gondallal kell eljárni reklám- és játékfilmek forgatása esetében. Nem sértheti a hívők vallásos érzését, és nem zavarhatja az istenház rendes használatát. A forgatókönyvet előre be kell mutatni az egyházi hatóságnak. Itt említjük, hogy Santiago de Compostelában nem engedélyezték egy fantasztikus játékfilm egyes jeleneteinek a székesegyházban való forgatását. Többször előfordult, hogy templomba zárkóztak be munkaügyi vagy más kérdésben tüntetők. Kivételes esetekben engedélyezhető, hogy ezt egyházi épületben tegyék, de nem templomban. Igaz, ilyenkor nem szoktak engedélyt kérni... Mint legutóbb Huelva délspanyol város székesegyházában sem kértek.

Rónai Zoltán

A TÁRGYAK LELKE

- Sajnálom, hogy megvárakoztattalak. Nem unatkoztál? - kérdeztem vendégem, aki réveteg tekintettel mészlik a szalon öblös karosszékében. - Miért nem gyűjtöttad föl a villanyt? Ott a sok könyv, a televízió...

- Így, csendben és félhomályban kellemesebb volt. Mikor jelen vagy, a beszélgetés eltereli, lekötí a figyelmemet. Első ízben adódott alkalmam alaposabban körülnézni, elbámészkodni a szobában, eltűnődve a tárgyak eredetén, jelentésén... Rengeteg minden van itt!

- Szörnyű zsúfoltság: - nevetek kényszeredetten. - Egész életemben nagy, tágas terekről álmodtam (talán azért is választottam élethivatásomul annak idején a geológiát?), s szűk, apró lakásokban szorongtam. Képeim, rajzaim is architektonikus méreteket kívánának, de mostanában egyre kisebbekre készítem őket, mert tárolásuk is, szállításuk is óriási probléma.

- Azt hiszem, félreértettél. Nem a zsúfoltságra gondoltam, hanem a tárgyak lelkére. Ennek a szalonnak atmoszférája van. Az ember ül, üldögél magányosan, s hagyja magára hatni a környezetet. Elmesélnéd, mi honnan származik, hogyan került ide?

- Szívesen, már csak azért is, mert ki tudja, meddig létezik ez a milió. Mindenegyben ember eltűnésével átrendeződik a világ. A tárgyak más helyre kerülnek, más értelmet nyernek. Néha teljesen el is vesztik egyéniségüket, megemlékszel. De nem akarok filozofálni. Iszol valamit?

- Talán egy vizskit. Abból, amit még Joseph hozott Skóciából. A nagy, négyzszeletes üvegből. „Cardhu”, ha jól emlékszem?!

- Még mindig ez a kedvenc? A magyarok nagy része inkább cseresznye vagy barackpálinkát kér.

- Nálad edződtem hozzá, lugánói tartózkodásom idején, a hetvenes években, s most, hogy hosszú távollét után ismét itt vagyok, föl akarom eleveníteni a régi ízeket. Te pedig, gondolom, Francia Egyenlítői Afrikában szoktad meg? - A fiókos szekrény tetején álló, hasas vörös váza olyan, mintha görög (etruszk?) utánzat lenne:

- Mallorca szigetéről hoztuk, egy hűsvéti vakáció alkalmával. A repülőgépen kézben kellett szorongatnunk, hogy össze ne törjön. Teleraktuk narancsokkal; azokkal a kókuszdió nagyságú vérnarancsokkal, amiket sehol másutt nem látni. Az ágasbogas fehér „növény” pedig tulajdonképpen - alga. Férjem találta Nigériában, a trópusi tenger vizében. Mindig sajnálkoztam fölötte, hogy kifakult. Eredeti helyén korállvörös-kénsárga volt.

- És a beletűzött két kis zászló?

- Az egyiket a Pápa lugánói látogatására készítették, de téves dátum áll rajta, mert éppen ide szándékozott jönni, midőn merénylet következett el ellene. A svájci utazásra csak egy évvel később került sor. A másikat Budapesten, 1990 októberében, a Bem-téren osztogatták: lyukasközepű nemzeti lobogó.

- A fekete alapú erdélyi szőtesen egyszerű vonalú kristálytál...

- Ó, annak is megvan a maga története! Végighurcoltam egész Svédországon - Malmötól Stockholmgig - és vissza. Annak idején elátkoztam, de most, hogy már nem kell mozgatnom, örülök az ittlétnek. Előadókörutam elején kaptam ajándékba Olajos János orvosától, a malmöi magyar egyesület elnökétől, aki fiatalon és tragikus körülmények között halt meg. Ausztriai nyaralásából hazatérőben titokzatos betegség (agyvelőgyulladás?) tört ki rajta. Egyik pillanatról a másikra rosszul lett, elvesztette az eszméletét, s

aztán több mint egy évet vegetált még - kómában, élő halottként.

- A hosszúrúhás nő ábrázoló magyar kerámiafigura „ölében” lévő már erősen töredező szalmavirágcsokor viszont a Kilimandzsáróról származik, 4000 méter magasságból, ahol már csak ilyenek tenyésznek. Itt is, ott is kidugják fejüket a vulkáni eredetű sziklák hasadékaiból. És hatalmasra nőtt, fákra emlékeztető kakuszfélétet látni...

- Mikor jártál ott?

- 69-ben, a svájci Alpina Club tagjaival.

- A szobortól jobbra fekete, gnómszerű alak?

- Nigériai sírőrőz bálvány, amit normális körülmények között tilos kihozni az országból. Néha azt gondolom, átok fűződik hozzá, mint az egyiptomi múmiákhoz. Lehetséges, hogy az utóbbi években nyakunkba zúdult sok csapás...

- Ne légy babonás! Ilyesmire nem szabad gondolni.

- Természettudományokkal foglalkozván, régen én is nevettem mindezeneken, de ahogyan öregszem, úgy élednek föl bennem a kételyek, hiszen olyan sok mindent nem ismerünk még. Dénes Tibor író barátom, aki pedig rendkívül nagy, átfogó műveltséggel rendelkezett, nem titkolta, hogy hisz a misztikus dolgokban. Irtózott például a 3-as és 7-es számtól, s betegsége, halála időpontja igazolta félelmeit: február 27-én került kórházba, és március (3. hó) 17-én távozott el az élők sorából. Minden meghatározza az embert, ami összefüggésben van vele.

- Nem gondolod, hogy kicsit hazabeszélsz? De folytassuk! A szürkemintás sörösörög mire, kire emlékeztet?

- A soproni bányamérnöki főiskola egyik évfolyamának huszonöt éves diploma-jubileumára készült, miként az újjamon lévő, négyrészes ezüst gyűrű is, amit külön tudomány összerakni. Szenevőlyes szerelem fűzött egykor e tárgyak ajándékozójához, Ujfalusi Endréhez. Fiatalon halt meg, nagyon sok szenvedés után.

- Mindenütt kövek, ásványok, őslénymaradványok!

- Nem vagyok képes megtagadni geológus-múltamat. Minden kirándulásról hozok valamit magammal, pedig ezerszer megfogadtam már, hogy nem cipekedem. Szegény férjem is átvette ezt a vonzalmamat, hiszen „szegről-végről” szakmabeli volt. A soklevelű gipszkristálytömböt („sivatagi rózsza”) például Ő találta a saharai olajfúrásoknál, de akadtak ott újkőkorszakbeli lándsza- és nyílhegyek is. Az elkövösödött fatörzs, a kőbe dermedt osztriga, a márgába préselődött falevél Nigériából való, míg a vulkáni tufa- és lávadarabok, obszidián szilánkok, covellinák és malachitok a Kilimandzsáróról, Izlandról és a Lipari szigetekről származnak, ahol még ma is létezik, füstölög, bugyborékol állandóan a föld. Sajnos, a szolfatárok kén-képződményei gyorsan szétmállanak. Ezt a lila ametisztet Sophie lányom hozta Dél-Afrikából.

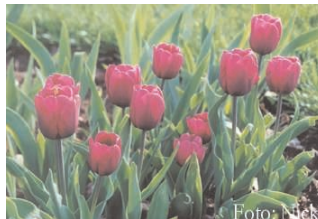
Miről akarsz még hallani?

- A szobrokról, falitányérokrol.

- A sötét ébenfa-faragások középfrikaiak (Gabon, Kongó, Kenya, Tanganyika...), a sok kis barna alak pedig begini eredetű. Ott van egyedül bronzművéség. Jellegzetesek a sokágú koronával ékesített királyfejek. A falon lévő festett tányérok közül az egyik Brazíliából, a másik a törökországi Epheszoszból való, az 56-os kerámia-domborművet pedig Schmidt Károly müncheni operafékes ismerősöm készítette a Forradalom 25.

HÚSVÉT HOLLANDIÁBAN

Tulzás lenne azt állítani, hogy a húsvéti ünnepet alatt a határokon átkelő autósok elsősorban az egyházi ünnepségek vagy passió-játékok miatt jönnének Hollandiába. Céljuk legtöbbször az akkortájt virágzó és világhírű tulipánmezők megtekintése. Ilyenkor virágba öltözik a természet, de ezt elősegítik a virágszerető hollandus kertészek is az ország templomaiban és ezeken kívül egyaránt.

Attiláról elnevezett új holland tulipánfajta

A feltámadás örömműnnpét természetileg azok élék át legmélyebben, akik hamvazószerdától vállalják a húsvét megelőző nagybajtót, a „carne vale” (távozzál hús) időszakát és az ezzel járó lemondásokat. Hollandia déli tartományai hagyományosan katolikusok. Ezekben az országrészekben ilyenkor tombol a bajtót megelőző farsang, a „karnevál”. Nagybjótben, a déli provinciákban, a négy vasárnapon át szentmisén kívüli nagybjóti prédikációknak van hagyománya, és azokat szerzetesek tartják, ahol lehetik. Céljuk egyfajta közös, templomi lelkigyakorlat.

A húsvéti ünnepek előtt minden templomban megtartják a „boete-vier-

évfordulóján rendezett Lugánói Tanulmányi Napokra. Tőle származik a kerek Nemzeti-embléma is. A kókuszhegyből készült maszkokat Mészáros Mihály geológus kollégám szállította Kubából. Minden ott-tartózkodása után ajánlatotgatott Lugánóban, és hozott egyet-egyét. A kis zöld figurák Joseph mexikói kiküldetésének emlékei.

- A porcelánkacsa, amiben a süteményeket tartod, kicsit giccses.

- Tudom. Mások is megjegyezték már, de én minden alkalommal védelmére kelek. A tárgyaknak azonban nemcsak önmagukban való, hanem személyes értékük is van! A kacsát 1987 karácsonyan kaptam Ágnes lányom barátjától, Vánjától. A kórházba hozta be, midőn súlyos operáción estem át.

- A könyvekről nem kérdezlek, az külön téma: magyarok, franciák, olaszok, angolok, németek, sőt - horribile dictu! - akadt egy-két orosz nyelvű is.

- Az előzőek alapján, azt hiszem, a rajtad lévő ékszereket sem magad vásároltad. Minden ajándék, emlék, amit talizmán gyánant hordasz. Megvéd a „szemmel verejtől”?

- Természetesen. A széles, vörösarany karikagyűrű még a nagyanyámé volt. Benne a dátum: 1884. február. Halálos ágyán, 92 évesen hagyta rám. A kis pecsétygyűrűt a brüsszeli világkiállítás alkalmából kaptam flamand nagyapámtól, a „vén tengerésztestől”. A nyakamban lévő „dél-eresztjét” férjem az idegenlégio Sidi-bel-Abbés-i kápolnájában vásárolta, a bearanyozott francia éjtörnyöselvény pedig gaboni emlék, egy soha be nem teljesült, eszményi vonzódás szimbóluma. De hiszen, biztosan ismered John Knittel mondását:

„Csak az marad meg igazán a számunkra, ami sohasem volt a miénk, és amit a magunkénak hiszünk, elműlik.”

Saáry Éva, Lugano

ing” bűnbánat ünnepet közgyónással, amelyen szinte az egész egyházközség részt vesz. A legtöbb helyen lehetőséget kínálnak az egyéni gyónásra is, de a papok csökkenő létszáma miatt, többnyire csak ezen egyszeri alkalommal, egyébként a szentmise kezdetén mondtott „confiteorra” szorítkozik a bűnbánati gyakorlat.

Jellegzetes a holland virágvasárnap „Palm-paasen” felvonulás, mely hagyományosan Krisztus Jeruzsálem-i bevonulására emlékeztet. Ellentétben a déli népek önsanyargató, nyilvános, bűnbánati gyakorlatával, a holland virágvasárnap az iskolás gyerekek örömét is szolgálja, mert a gyermekek a maguk által előkészített és a körmenetben magukkal vitt „pálmaágakon” mindenféle finomság is található... az ünnepség utáni percekre.

A vasárnap szentmisék látogatottsága Hollandiában sem jobb, mint más nyugat-európai országban. A fiatalok többnyire a „zenés” szentmisékre járnak. Ahol ez nincs, ott hiányoznak a fiatalok. Ha úgy érzik, hogy „övek” a mise, sokkal nagyobb számban jelennek meg azon. Ennek nem feltétlen kell rock-rendezvényhez hasonlítani. A protestáns egyházak rendszeresen rendeznek hasonló, országos méretű zenés-imádkozó ifjúsági napokat, sportstadion méretben. A katolikusok ritkábban.

A hollandusok minden évben nagy előszeretettel rendezik és hallgatják meg a templomi zenés passiók nagyszabású előadásait. A vasárnap „nagymiséken”, főleg falusi templomokban, a kórusok a hagyományos gregorián énekelik. Ezekre a szentmisékre főleg az ősz hajú emberek járnak, amíg tudnak.

Hollandiában jelenleg nem szolgál magyar lelkész. A magyar hívek száma országosan is alacsony. Amíg volt itt állandó lelkész, 11 körzetben mondtott magyar szentmisét. Jelenleg vendégpapk jönnek olykor látogatába. Ilyenkor úgy rendezzük, hogy a nagy ünnepekhez közeli vasárnapokon mondjanak magyar szentmisét és tartsanak lelki napokat...

Néhány holland püspökség engedélyezte hívei számára az „ima-és-áldozás”-os ige-istentiszteletet pap nélkül, többnyire ott, ahol legalább egy képzett diakónus áll rendelkezésre. Néhány körzetben aztán a magyarok is rendszeresen látogatják az ilyen magyar istentiszteleteket.

A háború után itt szolgáló magyar lelkészek a rendszerváltozást követően visszatelepültek Magyarországra, ahol kétségkívül nagy szükség van rájuk.

A hollandiai magyar katolikusok közötti kapcsolatot tk. egy negyedévenként megjelenő Egyházközségi Hírlevél szolgálja. Színes internet-változata a hollandiai magyar családok kb. egy negyedéhez jut el közvetlenül. A többi részére a helyi csoportok vezetői lemásolják azt és szétosztják körzetükben. Az Internet új médiumán keresztül új lehetőségek nyíltak meg a külföldi magyarok számára és a magyar hazával is könnyebb a kapcsolattartás.

Nickl Károly

Köszönjük,
ha megújítja
az ÉLETÜNK
előfizetését!

HÍREK - ESEMÉNYEK

II. János Pál pápa levele a moszkvai ortodox pátriárkának

Február 21-én Antonio Mennini érseket, az új orosz apostoli nunciust fogadta II. Alekszij, Moszkva és egész Oroszország ortodox pátriárkája. A Moszkva központjában fekvő pátriárkai rezidencián lezajlott találkozóra abban a reményben került sor, hogy javítsanak a két egyház közötti kapcsolatokon. Az apostoli nunciust két levelet adott át a pátriárkának: az egyik a pápa köszönetét tartalmazza a pátriárka karácsonykor küldött jókívánságaiért, a másik levelet pedig Angelo Sodano bíboros, államtitkár látta el kézjegyével.

II. Alekszij a találkozó megismételte a szokásos vádakát a katolikus egyház ellen, így a prozelitizmus, az erőszakos térítés vádját és szóvá tette a nyugat-ukrajnai ortodoxok fájdalmas helyzetét is, ahol a pátriárka szerint az elmúlt tíz évben a görög katolikusok tönkrétek három ortodox egyházmegyét. Mint ismeretes, Nyugat-Ukrajna 1944-ben történt szovjet megszállását követően Sztálin a görög katolikus egyházat nem létezőnek nyilvánította és akik nem voltak hajlandók ortodox hitre térni, azokat deportálták, vagy megölték.

A kibékíthetetlennek látszó ellentétek szemben az új pápai nunciust derűlátásának adott hangot. A találkozóra némileg megváltozott légkörben került sor. Időközben ugyanis valamelyest javultak a Szentek és az orosz kormány kapcsolatai és amint az orosz szentszéki nagykövét nyilatkozta: Putyin elnök nemcsak lehetségesnek, hanem szükségesnek tartja II. János Pál pápa oroszországi látogatását. „A pátriárkával abban maradtunk, hogy ha még nem is tudjuk, milyen módon, de újrakezdjük a párbeszédet” - nyilatkozta a moszkvai nunciúra. II. Alekszij és a nunciust megbeszélésén jelen volt a patriarchátus szóvivője, aki a Zenit hírügynökség szerint pusztán diplomáciai jellegűnek minősítette a találkozót. *VR/MK*

*

A Hittani Kongregáció dekrétuma megerősíti a Romulo Antonio Braschi szakadár püspök által „pappá szentelt” hét nő kiközösítését

A Hittani Kongregáció elnökének, Joseph Ratzinger bíborosnak és a szöveg megfogalmazásakor főtitkárának, Tarcisio Bertone genovai érseknek az aláírásával ellátott dokumentum leszövegi: a

Vidám történetek

SZÁJRÓL SZÁJRA

A levél

A magyar színjátszás hőskorában történt - így olvastam valahol - a következő: A tragédia kulcsjelenetében egy levelet kell felolvasni, ennek tartalma világítja meg a cselekmény minden eddigi és ezután történéseit. Az egyik előadáson a kellemes nem találta a leírt levelet - melynek szövegét a színész persze nem tanulta meg kívülről, hiszen úgyis olvasnia kell és üres papírt küldött be a színpadra. A fiatal hős játszó színész, kire a felolvasás hiátus volna, amint meglátta, hogy a papíron nincs szöveg, azonnal a sűgő felé tekintett. Ez azonban - tudva, hogy egy hosszabb „felolvasás” következik és neki nem kell sűgnia - elhagyta a sűgőlyukat. A hős - mit volt mit tennie - odaszólt atyjához:

- Oh, atyám, olvasd magad a levelet... Bizonyára jó híreket közöl! Az apaszínész látva az üres lapot, hamar feltalálta magát és így felelt:

- Olvasd csak te édes fiam! A szobában felejtettem a szemüvegemet. A hős

Szentek visszautasította az említett német, osztrák és amerikai állampolgárságú nők által benyújtott fellebbezést, amelyben a vatikáni dikasztérium által augusztus 5-én hozott, a kiközösítésre vonatkozó dekrétum megváltoztatását kérelmezték. A hétfőn közzétett dekrétum emlékeztet az előzményekre: 2002. június 29-én Romulo Antonio Braschi szakadár püspök hét osztrák katolikus nő „pappá szentelésére” tett kísérletet. Az említett személyek a Szentek figyelemzetése ellenére többször is azt nyilatkozták, hogy számukra érvényes felszentelésről volt szó, hangzottak, hogy hívők kis csoportja számára misét mutatnak be, és szentségeket szolgáltatnak ki. A nők, azáltal, hogy szakadár püspök „szentelte” fel őket, maguk is a szikizma bűnrészeséivé váltak. Makacsul visszautasítják az egyház tanítását, amelyet II. János Pál pápa 1994-ben közzétett „Ordinatio Sacerdotalis” k. apostoli levelében véglegesen leszövegezte: „az egyháznak semmiféleképpen sem áll módjában az, hogy a nőket pappá szentelje.” Ennek a tanításnak a tagadása egy katolikus hitigazság tagadása, és ennek megfelelő büntetést von maga után. A Hittani Kongregáció „azért sem ad helyet a fellebbezésnek, mert az említett nők közül egyesek híveket gyűjtenek maguk köré, nyílt, szektás engedetlenségben a római pápával és az egyházmegyei püspökökkel szemben, és ennek a makacsságnak láttán a kiközösítés büntetése nemcsak igazságos, hanem szükséges is, a helyes tanítás megővése céljából, az egyház szerteközösségének és egységének megvédése, a hívek lelkiismeretének helyes iránymutatása szempontjából.”

A dokumentum megerősíti a tavaly augusztus 5-én kihirdetett kiközösítést, ismételt leszövegezte, hogy a fent említett nők úgynevezett pappá szentelése semmis és érvénytelen az egyházi törvénykönyv 1024. kánonja értelmében. Minden olyan tettük, amely a papság szentségével függ össze, szintén semmis és érvénytelen. A kiközösítés értelmében nem szolgáltathatnak ki szentségeket, nem járulhatnak a szentségekhez és semmiféle egyházi hivatalt, szolgálatot vagy megbízatást nem vállalhatnak. A Hittani Kongregáció tagjai ugyanakkor abban reménykednek, hogy a Szentlélek hatására az említett nők ismét visszatálnak a megtérés útjára és visszatérnek az egyház hitébe és szeretetközösségébe, amelytől tettük révén elszakadtak.

II. János Pál pápa tavaly december 20-án a Joseph Ratzinger bíborosnak adott kihallgatás során jóváhagyta a dekrétumot. *VR/MK*

Egyházak és hasonlók

Tavaly 7 új egyházi szervezetet vettek nyilvántartásba a bíróságok. Az adatok szerint a múlt év utolsó napján összesen 331 bejegyzett egyházi tömörülés működött Magyarországon.

Ez abban a kimutatásban olvasható, amelyet a Legfelsőbb Bíróság (LB) Főtitkársága állított össze. A LB nyilvántartásba az egyházak mellett önálló szervezeteik és szövetségeik számadatait is magában foglalja. Az összegzésből kitűnik, hogy 1990 óta a bíróságok összesen 345 egyházi szervezetet vettek nyilvántartásba, ezek közül 14 időközben megszűnt.

Az adott évi bejegyzések száma 1995-ig csökkenést mutatott: 1990-ben 43, 1991-ben 18, 1992-ben 20, 1993-ban 12, 1994-ben pedig 6 egyházi szervezetet jegyeztettek be a bíróságokon. Ezután több mint 23-szoros emelkedés következett be: 1995-ben összesen 139 egyházi tömörülést vettek nyilvántartásba. Az éves bejegyzések mellett ekkor volt a legmagasabb a megszűnt szervezetek száma is: összesen nyolc egyházi szervezet törölték a nyilvántartásból.

A hirtelen növekedést követően 1996-ban és 1997-ben 11-11, 1998-ban 22, 1999-ben 31, 2000-ben 17, 2001-ben 8, tavaly pedig 7 új egyházi tömörülést jegyezték be.

A területi bontást illetően kitűnik, hogy a legtöbb egyházi szervezet - összesen 160-at - Budapesten vették nyilvántartásba.

A fővárost a bejegyzések számát tekintve Komárom-Esztergom (70 bejegyzés), Pest (30), valamint Borsod-Abaúj-Zemplén (11), Baranya (10) és Szabolcs-Szatmár-Bereg (10) megye követi. A legkevesebb egyházi szervezet - összesen kettőt-kettőt - Bács-Kiskun, Nógrád, Tolna és Heves megyében regisztráltak a bíróságok.

Korábbi nyilatkozatok szerint Magyarországon tavaly - a 331 nyilvántartott egyházi szervezet között - összesen 136 önálló, bejegyzett egyházat tartottak nyilván.

(Gondola internetes hírportál - MTI)

*

II. János Pál pápa Strassburgba készül

II. János Pál pápa Strassburgba készül és beszédet mond az Európai Parlament tagjai előtt. A Szentatyát a Parlament elnöke, Pat Cox hívta meg, amikor januárban kihallgatáson járt a Vatikánban. II. János Pál várhatóan szót emel annak érdekében, hogy a készülőben lévő Európai Konvent, az Európai Unió alkotmánya térjen ki az Isten fogalmára is. A Konvent kidolgozása - a volt francia államelnök, Valéry Giscard d'Estaing vezetése alatt - júniusra várható. A pápa utoljára 1988-ban szólalt fel az Európai Parlamentben.

*

Nem óvatnak

A német törvényhozás elfogadta azt az intézkedést, amelynek értelmében a hivatalos egyházak csak akkor óvatnak a szektáktól, ha erre konkrét bizonyítékaik vannak. Az intézkedés értelmében már a szekta kifejezést is csak fenntartással lehet használni, mert képviselőik úgy érzik, hogy ezzel eleve hátrányos megkülönböztetésben részesülnek. A téma azt követően került napirendre, hogy a szcientológia nevű felekezet körül számos botrány robbant ki és működését megfigyelés alá helyezték Németországban. *(Viv)*

*

A nagy háborúkat sok „kis háborúság” készíti elő

A nagybőjti vatikáni lelkigyakorlatot vezető Angelo Comastri bíboros mondta az Avvenire c. lapnak: a nagy háborúkat helyi viszályok készítik elő, amelyek az uralkodni vágyás és az önzés termékei, a gyűlölködésből, és az igazságtalanságból fakadnak. Ezek sajnos mindig az emberből indulnak ki. *(Zenit/MK)*

Film készül Jézus utolsó óráiról

Az Oscar-díjas ausztrál-amerikai színész, Mel Gibson jelenleg Rómában tartózkodik egy Jézus szenvedéséről szóló film forgatásának céljából, ezúttal azonban nem színészként, hanem rendezőként. A film Jézus életének utolsó óráit dolgozza fel, Jim Caviezel-vel a főszerepben.

Az ötlet, rendező saját bevallása szerint, már 12 évvel ezelőtt, 35 éves korában született, amikor hitének gyökerei után kezdett kutatni. Mindig is hitt Istenben, Isten létében. Élete delén azonban valahogy más dolgok kerültek a középpontba. Egy idő után észrevette, többre van szüksége a túléléshez. Belső indíttatást érzett az evangélium, a történet, az egész darab pontosabb tanulmányozására. Lassan kezdett az ötlet letisztulni a fejében, és elkezdte Jézus Krisztus történetét a valósághoz közelebb tanulmányozására. Lassan rekonstruálni úgy, hogy értelme számára világos legyen, kapcsolatot tudjon teremteni vele. Ezt akarja filmvázonra vinni.

Bár a Názáreti Jézus életéről már számos filmet forgattak, Mel Gibson úgy gondolja egyikben sem sikerült a történetet tökéletes, valóságos formában ábrázolni. Az ő célja Jézus szenvedéstörténetét pontosan úgy bemutatni, ahogy az történt. Ezt egy időutazáshoz lehetne hasonlítani, amelynek során - mondja a rendező - a néző az események fejlődését pontosan követheti. Forgatókönyvként az evangélium szolgál. A hitelesség kedvéért a filmet latin és arám nyelven forgatják, ami Mel Gibson szerint nem okozhat nehézséget a film megértésében, mivel a képek magukért beszélnek. Tudatában van annak, az egész csupán egy reprodukció, de mindent megtesznek, hogy úgy érezzék, mintha valóban a helyszínen lennének.

A kérdésre, a film forgatása után nem lesz-e kiábrándító kevésbé felelő témákhoz visszatérni, a színész azt válaszolta, számára inkább megkönnyebbülés lesz könnyebb dologgal foglalkozni. Ennél a filmnél ugyanis borzasztó nyomást gyakorol az emberre a felelősségérzet, hogy semmit sem szabad megrövidíteni. Reméli, hogy sikerül hínek maradni a történethez, de tisztában van azzal is, hogy a film nem mindenkinek fog majd tetszeni, de nem is ez a célja. *(A ZENIT interjú alapján.)*

K. I., Róma

AZ ÉLET KÖNYVÉBŐL

Buffalo

Halottak: Január 21-én Buffalóban, hosszú betegség után, 79 éves korában elhunyt **Palágyi Andrea** SSS testvér. Nyugodjék békében.

*

Belgium

Halottak: Skrabák Jenő, élt 79 évet, Galsi Katalin férje, Blegny-Tremleure; **Natovitz Cedric,** élt 17 évet (motor baleset), Alleur; **Cselik András,** élt 44 évet, Verviers és M/O; **Sárközi Patrice,** élt 50 évet, Visé; **Bozó Péter,** élt 72 évet, Briják Sophia férje, Genk; **Sándor Ferenc,** élt 77 évet, Mercier Anna férje, Grace Hollogne; **Fehér Tibor,** élt 63 évet, Waterschein és otthon halt meg Magyarországon; **Guth Mária Terézia,** élt 53 évet, Embourg, nyerjék el Uruknaál az örök boldogságot.

EURÓPAI, NÉMETORSZÁGI OLVASÓINK FIGYELMÉBE!

AZ ÉLETÜNK előfizetési árát kérjük helyi terjesztőinkkel (misszióinkkal) rendezni! Csak a kiadóhivatalból postázott újságok előfizetését kérjük az „Életünk” müncheni postabank számlájára befizetni.

A szerkesztőség

Ramsay Gyöző

